

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

ΡΑΨΩΔΙΑ Ζ 369-529

Ο Έκτορας στην Τροία

Διαβάστε πάλι τη ραψωδία Ζ από το βιβλίο σας και τα ερμηνευτικά σχόλια (e-class) . Στη συνέχεια ας προσπαθήσουμε να απαντήσουμε στα παρακάτω ερωτήματα. Μπορείτε να κρατάτε σημειώσεις στο τετράδιό σας ή πάνω στο φύλλο εργασίας και να το αποθηκεύσετε.

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-B108/208/1450,4851/>

Αυτά είπε· κι εκίνησεν ο [λοφοσειστής](#) Έκτωρ.
Και εις το λαμπρό του μέγαρο δεν άργησε να φθάσει. 370
Αλλ' όμως την λευκόχερην δεν ήυρεν Ανδρομάχην·
εκείνη με το βρέφος της και την καλήν [βυζάστραν](#)
άνω στον [πύργον](#) έστεκε να οδύρεται, να κλαίει·
και αφού μέσα δεν εύρηκε την [άψογην](#) συμβίαν,
εις το κατώφλι εστάθηκε και προς τες κόρες είπε: 375
«Ω κόρες, την αλήθειαν ειπέιτε μου να μάθω·
εδώθην η λευκόχερη πού εβγήκεν Ανδρομάχη;
**Να εύρει [συννυφάδα](#) της ή [ανδράδελφην](#) επήγεν,
ή στον ναόν της Αθηνάς όπου κι οι άλλες είναι
δέσποινες και την τρομερήν θεάν εξιλεώνουν;» 380
Τότε σ' αυτόν απάντησεν η έξυπνη [οικονόμα](#):
«Ω Έκτορ, την αλήθειαν θα ειπώ, καθώς προστάζεις·
**δεν πήγε εις [συννυφάδα](#) της ή [ανδράδελφην](#) καθόλου
ή στον ναόν της Αθηνάς, όπου κι οι άλλες είναι****

*δέσποινες και την τρομερήν θεάν εξιλεώνουν·
αλλά στον πύργον έτρεξε της πόλεως, άμ' ακούσθη
νίκη τρανή των Αχαιών και συντριμμός των Τρώων·
και ως φρενιασμένη θα 'φθασε στα τείχη τώρα κείνη,
κι έχει σιμά της η τροφός το βρέφος στην αγκάλη».*

1. Ο Έκτορας πηγαίνει στο παλάτι του, για να δει την Ανδρομάχη. Πού βρίσκεται η Ανδρομάχη και τι κάνει;

**2. α) Στους στίχους 377-380 βλέπουμε το μοτίβο/εκφραστικό τρόπο των
.....**

Σύμφωνα με αυτό .....

**β) Βρείτε και υπογραμμίστε το ίδιο μοτίβο στο παρακάτω δημοτικό τραγούδι.
Πώς αντιδρούν στον πόλεμο η Ανδρομάχη και οι άλλες γυναίκες μέσα στην Τροία
και πώς η Δέσπω την περίοδο της Τουρκοκρατίας;**

Της Δέσπως

Αχός βαρύς ακούεται, πολλά τουφέκια πέφτουν.

Μήνα σε γάμο ρίχνονται, μήνα σε χαροκόπι;

Ουδέ σε γάμο ρίχνονται, ουδέ σε χαροκόπι,

η Δέσπω κάνει πόλεμο με νύφες και μ' αγγόνια.

Αρβανιτιά την πλάκωσε στου Δημουλά τον πύργο.

«Γιώργαινα, ρίξε τ' άρματα, δεν είν' εδώ το Σούλι.

Εδώ είσαι σκλάβα του πασά, σκλάβα των Αρβανίτων.

- Το Σούλι κι αν προσκύνησε, κι αν τούρκεψεν η Κιάφα,

η Δέσπω αφέντες Λιάπηδες δεν έκανε, δεν κάνει»,

Δαυλί στο χέρι νάρπαξε, κόρες και νύφες κράζει:

«Σκλάβες Τούρκων μη ζήσομε, παιδιά μ', μαζί μου ελάτε».

Και τα φυσέκια ανάψανε κι όλοι φωτιά γενήκαν.

3. Ο Έκτορας συνάντησε την Ανδρομάχη στις .....

Και ως τ' άκουσε επετάχθη ευθύς ο Έκτωρ απ' το δώμα
πάλι στους δρόμους τους λαμπρούς που 'χε περάσει πρώτα
κι έφθασε, την πολύχωρη περνώντας πολιτείαν,
στες Σκαιές πύλες· στην στιγμήν που εκίνα εις το πεδιον,
με ορμήν εμπρός του επρόβαλεν η ασύγκριτη Ανδρομάχη,
[πολύδωρη](#) συμβία του και κόρη του γενναίου
[Αετίωνος](#), που κάτωθεν της δενδρωμένης Πλάκου
της Θήβης εβασίλευε και των Κιλικών όλων.
Του πολεμάρχου Έκτορος αυτή 'ταν η συμβία
που τότε τον απάντησε με την τροφόν σιμά της,
οπού βαστούσε το μικρό μονάκριβο παιδί της,
τον Εκτορίδη, όμοιον και εύμορφον αστέρα·
[Σκαμάνδριον ο πατέρας του, Αστυάνακτα τα πλήθη](#)
[τον λέγαν, ότι έσωζεν ο Έκτωρ την Τρώαδα.](#)

4. Ποιες πληροφορίες μας δίνει ο ποιητής για τη γυναίκα του Έκτορα και τον γιο τους;

6. Παρακολουθήστε το βίντεο με την οπτικοποιημένη ανάγνωση της σκηνής.

<https://www.youtube.com/watch?v=ZKyKJeB1PZk>

α). Γράψτε από τα λόγια της Ανδρομάχης (στ. 405-439) ένα επιχείρημα που σας συγκίνησε ιδιαίτερα και εξηγήστε γιατί.

.....

β) Ποια η τύχη της οικογένειας της Ανδρομάχης; Τι έπαθαν οι γονείς και τα αδέρφια της;

γ) Στα λόγια της Ανδρομάχης υπάρχει επική ειρωνεία. Θυμάστε σε ποια σημεία;

Αν όχι διαβάστε τους παρακάτω στίχους και υπογραμμίστε τα σημεία αυτά. Γιατί έχουμε επική ειρωνεία σ' αυτούς τους στίχους;

«Οϊμέ! Θα σ' αφανίσει
τούτη σου η τόλμη, ω τρομερέ· το βρέφος δεν λυτείσαι

τούτο κι εμέ την άμοιρην που χήρα σου θα γίνω
ογρήγορα, ότι ογρήγορα θα ορμήσουν όλοι αντάμα
να σε φονεύσουν οι Αχαιοί και άμα σε χάσω, κάτω
στον μαύρον Άδη ας κατεβώ, διότι αν αποθάνεις
και συ, καμιά παρηγοριά δι' εμέ δεν θ' απομείνει,
και πόνοι μόνον· έχασα πατέρα και μητέρα·
τον μέγαν Αετίωνα μου φόνευσεν ο θείος
Πηλείδης, όταν έριξε την πόλιν των Κιλικών,
την Θήβην την [υψίπυλον](#)· αλλά τον εσεβάσθη
νεκρόν, [δεν τον ενύμνωσε](#), και μ' όλην την λαμπρήν του
αρματωσιά τον έκαυσε κι εσήκωσε του μνήμα,
[κι ολόγυρά του εφύτευσαν πεύκα μεγάλα οι νύμφες](#)
[Ορεστιάδες, του Διός αιγιδοφόρου κόρες](#)·
ήσαν επτά στο σπίτι μας γλυκείς αυτάδελφοί μου,
κι εις μιαν ημέραν όλοι ομού ροβόλησαν στον Άδη·
όλους τους εθανάτωσεν ο θείος Αχιλλέας
των μόσχων μέσα εις [τες κοπές](#) και των λευκών προβάτων.
Και την [σεπτήν](#) μητέρα μου, βασίλισσα στην Θήβην,
δούλην εδώ την έφερε με τ' άλλα λάφυρά του.
Και αφού με δώρ' αμέτρητα κατόπι εξαγοράσθη,
[την έσβησεν η Άρτεμις](#) στο σπίτι του πατρός μου.
Έκτορ, συ είσαι δι' εμέ πατέρας και μητέρα,
συ αδελφός, συ [ανθηρός](#) της κλίνης σύντροφός μου.
Αλλά λυπήσου μας, και αυτού μείνε στον πύργον, μήπως
ορφανό κάμεις το παιδί και χήραν την γυναίκα.
Κι εκεί στην [αγριοσυκιά](#) τους άνδρες στήσε οπού 'ναι
[η πόλις καλοανέβατη, καλόπαρτο το τείχος](#)·
τρεις το δοκίμασαν φορές των Αχαιών οι πρώτοι,
[οι Αίαντες](#), και ο δοξαστός Ιδομενεύς και οι δύο
Ατρείδες και ο ατρόμητος Τυδείδης ενωμένοι·
ή το φανέρωσε σ' αυτούς χρησμών εξαίσιος γνώστης
ή τους κινεί μόν' η ψυχή σ' αυτό και τους διδάσκει».

.....

δ) Τι είναι αυτό που κάνει τον Έκτορα να θέλει να πολεμήσει παρόλο που ξέρει ότι η Τροία θα χαθεί;

Και προς αυτήν απάντησε ο λοφοσειστής Έκτωρ:
«Όλα τα αισθάνομαι κι εγώ, γυνή μου, αλλά [φοβούμαι](#)
και των ανδρών το πρόσωπο και των σεμνών μητέρων,
αν μ' έβλεπαν ως άνανδρος να φεύγω από την μάχην·
ουδ' η καρδιά μου θέλει το, που μ' έμαθε να είμαι
γενναίος πάντοτε κι εμπρός να μάχομαι των Τρώων
[χάριν της δόξας του πατρός](#) και της δικής μου ακόμη·
ότ' είναι τούτο φανερό στα βάθη της ψυχής μου·
θα φθάσ' η μέρα να χαθεί κι η ίλιος η [ανία](#)

και ο Πρίαμος ο δυνατός με όλον τον λαόν του.
Αλλά των Τρώων η φθορά δεν με πληγώνει τόσο
και του πατρός μου ο θάνατος και της σεμνής μητρός μου
και των γλυκών μου αδελφών, οπού πολλοί και ανδρείοι
από τες λόγχες των εχθρών θα κυλισθούν στο χώμα,
όσ' ο καημός σου, όταν κανείς των Αχαιών σε πάρει
εις την δουλείαν, ενώ συ θα οδύρεσαι, θα κλαίεις,
εις τ' Άργος [ξένον ύφασμα θα υφαίνεις προσταγμένη](#).
απ' την [Υπέρειαν πηγήν ή από την Μεσσηίδα](#)
νερό θα φέρνεις στανικώς, από σκληρήν ανάγκην·
κι ενώ συ κλαίεις θενά ειπούν: "Ιδέτε την συμβίαν
του Έκτορος που πρώτευε [των υποδόμων Τρώων](#)
στον πόλεμον, που ολόγυρα στην Ίλιον πολεμούσαν".
Αυτά θα ειπούν και μέσα σου θα ξαναζήσει ο πόνος
του ανδρός εκείνου, οπού δεν ζει διά να σε ελευθερώσει.
Αλλά παρά τον θρήνον σου και τ' [όνειδος](#) ν' ακούσω,
βαθιά στην γην καλύτερα να με σκεπάσει ο τάφος».

ε) Τι τον πληγώνει περισσότερο απ' όλα;

στ) Βρείτε και υπογραμμίστε 3 σημεία στα λόγια του Έκτορα στα οποία ο ποιητής μας προιδεάζει για γεγονότα που θα συμβούν στο μέλλον.. Γράψτε τους στίχους και εξηγήστε γιατί.

7. Ο Έκτορας κάνει 3 ευχές για τον γιο, όταν μεγαλώσει. Ποιες είναι;

Και ο μέγας Έκτωρ άπλωσε τα χέρια στο παιδί του·
έσκουξ' εκείνο κι έγειρε στο στήθος της βυζάστρας·
φοβήθη τον πατέρα του καθώς είδε ν' αστράφτουν
τ' άρματα και απ' την [κόρυθα](#) της περικεφαλαίας
την χαίτην που τρομακτικώς επάνω του εσειόνταν·
εγέλασε ο πατέρας του και η σεβαστή μητέρα·
και ο μέγας Έκτωρ έβγαλε την περικεφαλαίαν
και καταγής την έθεσεν, όπου λαμποκοπούσε.
Εφίλησε κι εχώρευσε στα χέρια το παιδί του
κι έπειτα ευχήθη στους θεούς κι είπε: «Ω πατέρα Δία,
κι όλ' οι πουράνιοι θεοί, δώσετε εις το παιδί μου
τούτο, ως εδώκατε εις εμέ, στο γένος του να λάμπει,
στ' άρματα μέγας, δυνατός στην Ίλιον βασιλέας,
και ως έρχεται απ' τον πόλεμον μ' άρματα αιματωμένα
εχθρού που εφόνευσε, να ειπούν: καλύτερος εδείχθη
και του πατρός του, και χαράν θα αισθάνεται η μητέρα».

α)

β)

γ)

Μπορείτε να σκεφτείτε και να γράψετε τι θα ευχόταν σήμερα ένας πατέρας για το παιδί του;

....

8. Ποια ήταν η τύχη των γυναικών την Ομηρική εποχή σε περίοδο πολέμου; Σήμερα πώς ζουν οι γυναίκες και τα παιδιά σε περιοχές όπου υπάρχει πόλεμος;

9. Υπογραμμίστε τα τυπικά περιγραφικά επίθετα που συναντήσαμε στη σκηνή αυτή και αφού τα χωρίσετε στο α' και β' συνθετικό γράψτε τι σημαίνουν.

ο λοφοσειστής Έκτωρ

την λευκόχερην δεν ηύρεν Ανδρομάχην·

πολύδωρη συμβία

την Θήβην την υψίπυλον·

του Διός αιγιδοφόρου

των ιπποδάμων Τρώων

τα πολύχαλκα και υπέρλαμπρα άρματά του

ο θεόμορφος Αλέξανδρος

10. "Αλλ' άμε σπίτι, έχε στον νουν τα έργα τα δικά σου, την ηλακάτην, τ' αργαλειό, και πρόσταζε τες κόρες να εργάζονται· στον πόλεμον θα καταγίνουν όλοι οι άνδρες που εγεννήθησαν στην Τροίαν κι εγώ πρώτος"

Οι παραπάνω σίχοι μας δίνουν πληροφορίες για τις ασχολίες των ανδρών και των γυναικών την Ομηρική περίοδο. Ποιες ήταν αυτές;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

1. α) Η σκηνή της συνάντησης Έκτορα -Ανδρομάχης ενέπνευσε πολλούς καλλιτέχνες από την αρχαιότητα ως σήμερα. Διαλέξτε έναν από τους παρακάτω πίνακες με αυτό το θέμα.

Παρατηρήστε τον προσεκτικά.

Τι βλέπετε σ' αυτόν; Σκεφτείτε τι αισθήματα σας προκαλεί και γιατί σας συγκίνησε.

Γράψτε μία περιγραφή τονίζοντας που τα συναισθήματα που σας προκαλεί και την αίσθηση που αποπνέει ο πίνακας.

β) Ας παίξουμε ένα παιχνίδι στο τηλεμάθημά μας. Διαβάσετε την περιγραφή σας. Οι συμμαθητές σας θα βρουν ποιος πίνακας σας άρεσε;

1.

Έκτορας, Ανδρομάχη και Αστυάνακτας. Smibert, John, 1750

.....
.....
.....
.....

2.

*Αποχαιρετισμός Έκτορα και Ανδρομάχης. Losenko, Anton, 1773
Μόσχα, The State Tretyakov Gallery*

.....
.....
.....
.....

3.

*Ο Έκτορας με την Ανδρομάχη, από πίσω ακολουθεί η παραμύνα με τον Αστυάνακτα.
Kauffman, Angelica, 1775*

.....
.....
.....
.....

4.

*Έκτορας και Ανδρομάχη. Ο Έκτορας βλέπει το μικρό Αστυάνακτα που τον κρατάει η
παραμύνα στην αγκαλιά της, ενώ η Ανδρομάχη ακουμπά στον ώμο του.*

Landi, Gaspare

.....
.....
.....
.....

5.

**Ανδρομάχη και Αστυάνακτας. Prud'hoη, Pierre-Paul, 1814-24
Νέα Υόρκη, Μητροπολιτικό Μουσείο**

.....

.....

.....

.....

6.

Έκτωρ και Ανδρομάχη.
Πίνακας του Ν. Εγγονόπουλου, 1969.
Συλλογή Ε. Εγγονοπούλου.

.....
.....
.....
.....

2. Μπορείτε τώρα να διαλέξετε στίχους από την Ιλιάδα που πιστεύετε ότι ταιριάζουν στον πίνακά σας. Γράψτε τους κάτω από τον πίνακα. Γιατί κατά τη γνώμη σας ταιριάζουν σ' αυτόν;

Από τις παρακάτω δραστηριότητες επιλέξτε να κάνετε μία :

3. Διαβάστε τα λόγια με τα οποία ο Έκτορας αποχαιρετά την Ανδρομάχη

την ελυπήθη εκείνος,
εχάιδευσέ την κι έλεγε: «Αγαπητή, μη θέλεις
τόσο δι' εμέ να θλίβεσαι, στοχάσου ότι στον Άδη
δεν θα με στείλει άνθρωπος η ώρα μου πριν φθάσει·
και άνθρωπος άμα γεννηθεί, είτε γενναίος είναι
είτε δειλός, δεν δύναται τη μοίρα ν' αποφύγει.
Αλλ' άμε σπίτι, έχε στον νουν τα έργα τα δικά σου,
την ηλακάτην, τ' αργαλειό, και πρόσταζε τες κόρες
να εργάζονται· στον πόλεμον θα καταγίνουν όλοι
οι άνδρες που εγεννήθησαν στην Τροίαν κι εγώ πρώτος».

Αν ήσασταν η Ανδρομάχη τί θα απαντούσατε στον Έκτορα; Τι θα του λέγατε λίγο πριν επιστρέψει στη μάχη;

ή

4. " Και προς το σπίτι εκίνησεν η αγαπητή γυνή του
κι εσυχνογύριζε να ιδεί με μάτια δακρυσμένα.
Εις του ανδροφόνου Έκτορος την υψηλήν οικίαν
έφθασε κι εύρηκε εκεί των γυναικών το πλήθος
κι απ' την ψυχήν τους έκαμεν ο θρήνος ν' αναβρύσει."

Η Ανδρομάχη μετά τη συνάντησή της με τον Έκτορα επιστρέφει στο παλάτι τους. Είσατε φίλη της . Τι μπορείτε να της πείτε, για να την παρηγορήσετε;

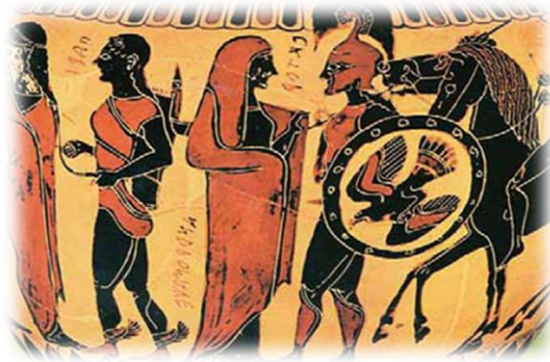
5. Φανταστείτε τη σκηνή της συνάντησης Έκτορα - Ανδρομάχης. Γράψτε έναν διάλογο ανάμεσα στον Έκτορα και την Ανδρομάχη και δραματοποιήστε τη σκηνή με έναν συμμαθητή σας.

....ΑΣ ΚΑΤΑΛΗΞΟΥΜΕ ΤΩΡΑ ΣΕ ΕΝΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Πολλοί μελετητές των Ομηρικών επών ισχυρίζονται ότι μέσα από την παραπάνω σκηνή φαίνεται ο βαθύς ανθρωπισμός του Ομήρου και προβάλλεται ένα αντιπολεμικό μήνυμα.

Συμφωνείτε; Αιτιολογήστε την απάντησή σας με αναφορές και στίχους από το συγκεκριμένο απόσπασμα.

.....

Επιμέλεια

Τσαούση Ελένη (φιλόλογος)